

<https://marzec1968.pl/m68/historia/6959,Dziady.html>
2019-12-07, 14:37

Dziady

W listopadzie 1967 r. przypadała 50. rocznica wybuchu rewolucji październikowej. Z tej okazji w całym kraju przygotowano szereg imprez propagandowych, kulturalnych, naukowych itp. Swoje miejsce w planowanych obchodach miał także Teatr Narodowy w Warszawie. Jego dyrektor, Kazimierz Dejmek postanowił z tej okazji wystawić „Dziady” Adama Mickiewicza, w nowoczesnej inscenizacji.

Reżyser spektaklu, już po kilku miesiącach od premiery, mówił „Jako materialista przesunąłem chrystianizm i mistycyzm Autora ze sfery dewocyjnej na grunt ludowej obrzędowości, akcentując rewolucyjność i patriotyczność utworu”.

Premiera, która odbyła się już po rocznicy wybuchu rewolucji (25 listopada 1967 r.), nie zadowoliła Wydziału Kultury KC PZPR, w związku z czym nie dopuszczono do druku pozytywnych recenzji. Działania te zwiększyły tylko zainteresowanie spektaklem. Chodziły pogłoski, że zdjęcia spektaklu ze sceny żądał sowiecki ambasador Awierkij Aristow. Dziś wiemy, że wprost przeciwnie – rozważano nawet wystawienie sztuki w Moskwie, a na łamach „Prawdy” ukazała się pozytywna recenzja.

W przypadku „Dziadów” mamy do czynienia z klasycznym sprzężeniem zwrotnym. Pojawiające się pogłoski o niechęci władz wobec przedstawienia (uwiarygodnione m.in. odwołaniem dwóch spektakli ze względu na chorobę Gustawa Holoubka) spowodowały wzrost zainteresowania oraz pojawienie się żywej reakcji widzów na patriotyczne i antyrosyjskie fragmenty sztuki. Te reakcje (burzliwe oklaski) z kolei przyczyniły się do uznania spektaklu za „antyradziecki” i wpłynęły na podjętą w połowie stycznia decyzję o zawieszeniu jego wystawiania. Warto jednak zwrócić uwagę, iż dopuszczano wówczas jego wznowienie po przerwie i uspokojeniu sytuacji.

Po ostatnim przedstawieniu 30 stycznia 1968 r. doszło do manifestacji studentów, którzy wznosząc okrzyki (m.in. „niepodległość bez cenzury”) przeszli pod pomnik Mickiewicza, gdzie złożono kwiaty. 35 osób zatrzymano, część została ukarana przez kolegia, które obłożyły je grzywnami. Protest przygotowali wspólnie „komandosi” oraz studenci

Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej. W kolejnych dniach w Warszawie i Wrocławiu studenci zebrali kilka tysięcy podpisów pod protestem w sprawie „Dziadów”.

Oburzenie ludzi kultury wywołane decyzją partii znalazło swoją kulminację w burzliwym nadzwyczajnym posiedzeniu Oddziału Warszawskiego Związku Literatów Polskich. Doszło do niego 29 lutego. Warto przypomnieć, iż oddział warszawski skupiał większość liczących się wówczas pisarzy. Temperaturę dyskusji dobrze oddają słynne słowa Stefana Kisielewskiego, który pod adresem władz użył sformułowania „Dyktatura ciemniaków” (w odwecie kilka dni później został brutalnie pobity). Ostatecznie przyjęto rezolucję protestującą przeciwko polityce kulturalnej partii. Zebranie literatów stało się pretekstem do rozpętania brutalnej antyinteligentkiej kampanii propagandowej, wiele osób objęto zakazem druku.

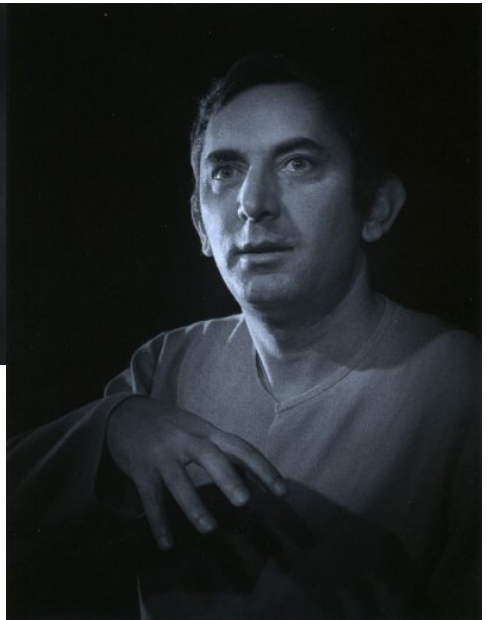
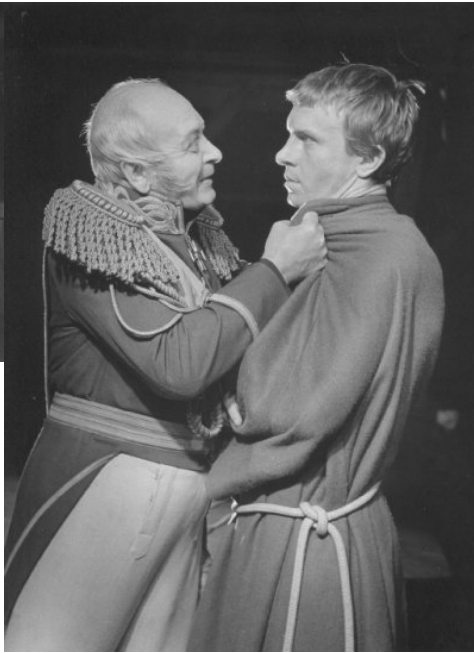
Co ciekawe, w maju i czerwcu 1968 r. „Dziady” wystawiono jeszcze trzykrotnie. Tym razem widzowie byli specjalnie dobrani – były to delegacje najważniejszych zakładów pracy oraz aktyw partyjny.

Łukasz Kamiński

Zamieszczone fragmenty pochodzą ze zbiorów Teatru Narodowego i zostały udostępnione dzięki życzliwości jego dyrekcji.

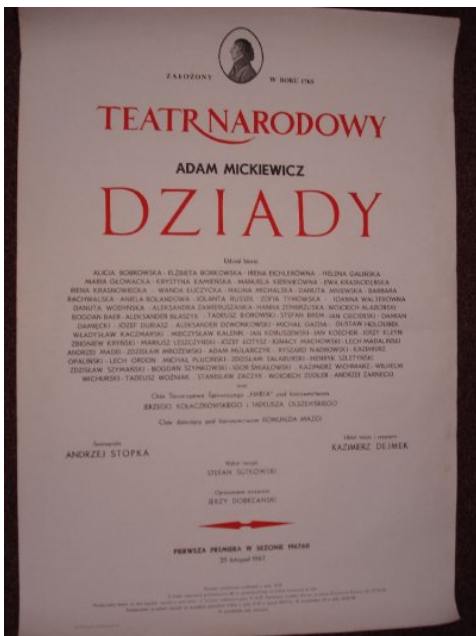
„Dziady” Adama Mickiewicza w reżyserii Kazimierza Dejmka Teatr Narodowy, premiera, 25 listopada 1967 r. (autor zdjęć: F. Myszkowski)

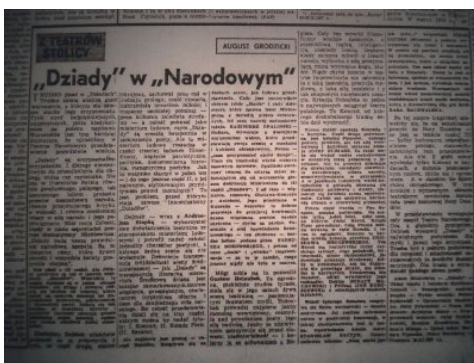
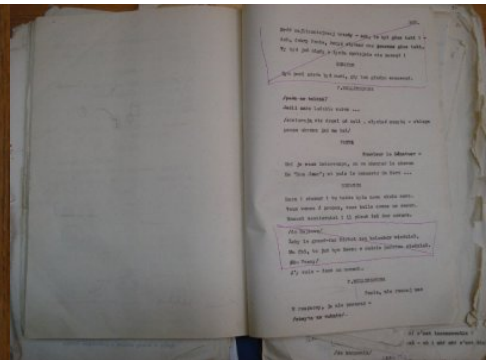
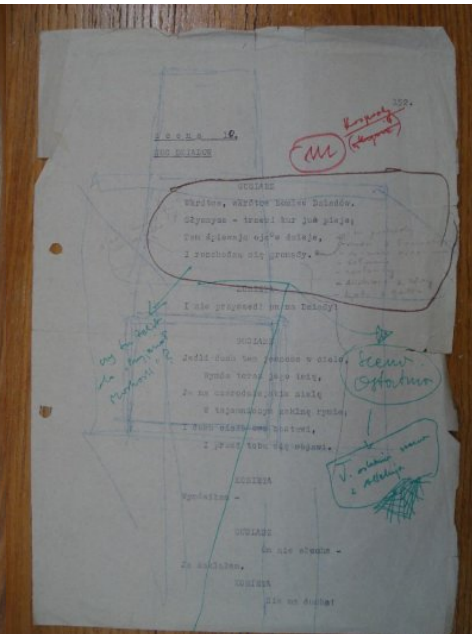
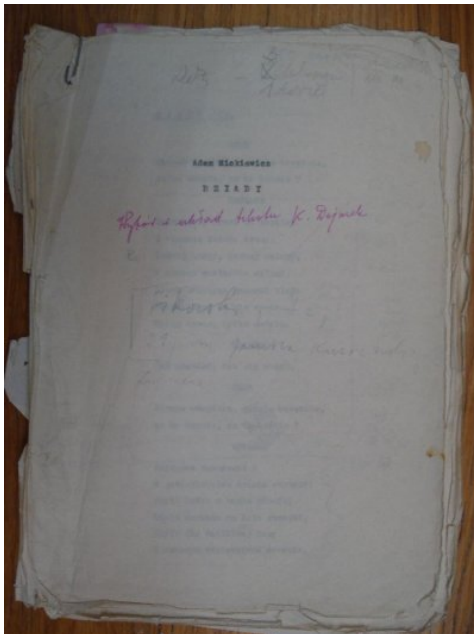
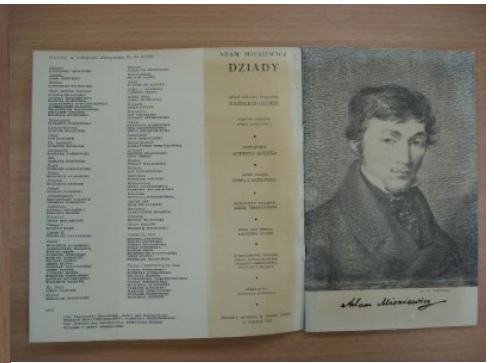
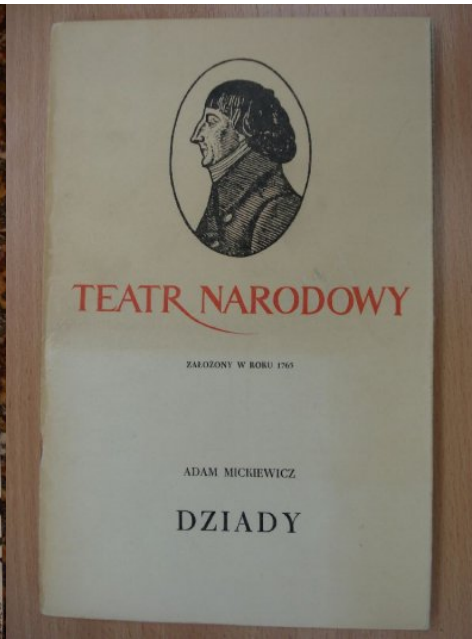
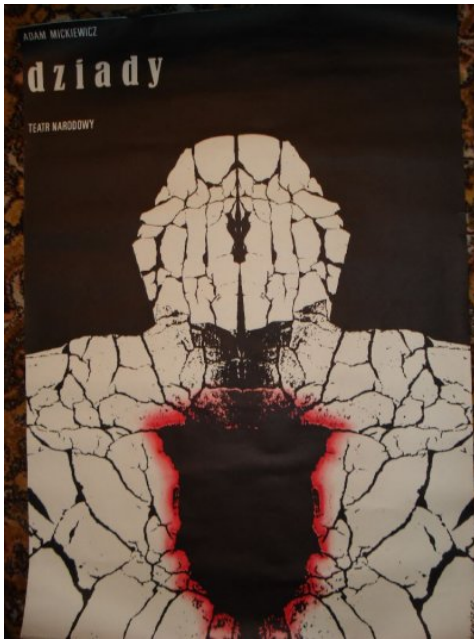

Prezentowane materiały zostały udostępnione dzięki życzliwości Instytutu Teatralnego im. Z Raszewskiego oraz dra Daniela Przastka, w związku z przygotowywaną przez Instytut Teatralny i IPN wystawą poświęconą „Dziadom” A. Mickiewicza w reżyserii K. Dejmka

[Zainstaluj wtyczkę FLasha](#) aby zobaczyć odtwarzacz.

Pliki do pobrania

Wystawa „Dziady” Dejmka przygotowana przez Instytut Teatralny im. Zbigniewa Raszewskiego w Warszawie we współpracy z Instytutem Pamięi Narodowej

Generuj PDF

Drukuj

Powiadom